16/06/2020

«Πνευματική ένδεια κι ορθόδοξος αποχρωματισμός»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Γλυφάδας

Πνευματική ένδεια, που εξελίσσεται σε τραγική κατάντια διαπιστώνει ο Προϊστάμενος του Ιερού Ναού Αγίου Τρύφωνος Γλυφάδας, Αρχιμ. Μιχαήλ Κανέλος, Δ/ρ Θεολογίας του ΕΚΠΑ, σε μήνυμά του «Προς πάσαν κατεύθυνση», που αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Γλυφάδας. Με αφορμή τα όσα συνέβησαν εν καιρώ καραντίνας, ο π. Μιχαήλ αναφέρει ότι επιλέγει το «λαλήσαι» και γράφει τις σκέψεις του για την «επιχείρηση» ορθόδοξου αποχρωματισμού και αποπροσανατολισμού.

Διαβάστε το κήρυγμά του:

«Βέλτιόν ἐστι τό λαλῆσαι ἤ σιωπῆσαι;

λέγει ὁ γέρων,

ὅτι ὁ λαλῶν διά τον Θεόν καλῶς ποιεῖ

καί ὁ σιωπῶν διά τον Θεόν, ὁμοίως».

(Ἀββᾶς Ποιμήν)

«Κινούμενος πάλι μόνο από αγάπη και πόνο προς πάσαν κατεύθυνση χωρίς να θέλω να ελέγξω ή να διδάξω κανέναν, επιλέγω το λαλῆσαι, γιατί αισθάνομαι την ανάγκη να καταθέσω στην αγάπη σας ορισμένες σκέψεις, διαπιστώσεις και προβληματισμούς σχετικά με σειρά συζητήσεων και απόψεων μέσω της «πανδημίας» που έχει ως αποτέλεσμα να έχουν τοποθετηθεί πολλοί, εύστοχα η άστοχα, για την Θ. Ευχαριστία και τον τρόπο μετάδοσης του Σώματος και του Αίματος του Κυρίου.

Τις τελευταίες μέρες ακούστηκαν και γράφτηκαν πολλά, παρουσιάστηκαν κανόνες της Εκκλησίας που πληροφορούν για την πρακτική εξέλιξη του τρόπου μετάδοσης της Θ. Κοινωνίας, μίλησαν και έγραψαν για κουταλάκια και άλλα τόσα ανθρώπινα, φτωχά και επικίνδυνα εφευρήματα, και ατομικές απόψεις εκφράζοντας έναν αδιέξοδο σχολαστικισμό, θέλοντας να μας πείσουν ότι είναι άλλο πράγμα ο ίδιος ο Χριστός ως πηγή ζωής (που ίσως και να αμφισβητείται) και άλλο ο τρόπος της μεταδόσεως του Τιμίου Σώματος και Αίματος του Κυρίου.

Βιώνουμε πραγματικά και έντονα την αίσθηση μιας πνευματικής ένδειας που εξελίσσεται σε τραγική κατάντια. Βλέποντας και ακούγοντας από τα ΜΜΕ πρόσωπα του πολιτικού, ιατρικού και δημοσιογραφικού κόσμου (μισθωμένους εργολάβους – προστάτες της δημόσιας υγείας, θιασώτες ενός συστήματος ολοκληρωτισμού, ηθελημένα η άθελά τους) να στρέφονται με ανευθυνότητα και χλευασμό, με τόση ελαφρότητα και αστειότητα μεταβάλλοντας σε ουδετεροποιημένο αντικείμενο και τριτογενές στοιχείο την παράδοση και πείρα της Εκκλησίας για ένα τόσο σπουδαίο αμιγώς μυστηριακό και πνευματικό θέμα.

Δυστυχώς, ***ο ορθόδοξος αποχρωματισμός και αποπροσανατολισμός και στον Τόπο μας καλά κρατεί****.*

Ιστορικά δεν θα διαφωνήσω για τον τρόπο που γινόταν η Θ. Κοινωνία τους πρώτους αιώνες. Είναι γνωστό σχεδόν σε όλους, αλλά δυσκολεύομαι πραγματικά να κατανοήσω, ότι τόσους αιώνες τώρα χωρίς κανένα φόβο χρησιμοποιείται ως λειτουργικό σκεύος η λαβίδα η κοχλιάριο καλύτερα, για την θ. κοινωνία ότι μεταδίδει μικρόβια. Αλήθεια, υπάρχει κάποια επιστημονική μελέτη που να τεκμηριώνει ότι ο τρόπος μετάδοσης της Θ. Κοινωνίας μεταδίδει μικρόβια και ασθένειες η ότι η Εκκλησία μολύνει και αποτελεί πηγή επιδημιών; Σαφώς και όχι! Διότι, αν συνέβαινε το αντίθετο, θα ερχόταν η στιγμή που οι πιστοί θα είχαν αντιληφθεί το γεγονός αυτό καθώς οι ιερείς και το εκκλησίασμα θα νοσούσαν ταυτόχρονα και έτσι θα είχε αλλάξει ο τρόπος μετάδοσης της Θ. Κοινωνίας. Αλλά και εκτός αυτού, θα είχαν εκμεταλλευτεί το γεγονός ιδιαίτερα στις μέρες μας, εκείνοι που παραμένουν "προσκεκολλημένοι εις τας επιθυμίας και την τύρβην του «αιώνος»"[1], ένθερμοι εκφραστές σημαιοφόροι του σημερινού ρεύματος της

αθεΐας.

Παρενθετικά, ας μου επιτραπεί να αναφέρω για τους αδελφούς που έχουν κάποιο λογισμό, ότι ακόμα και εξωτερική φθορά να υποστούν τα Τίμια Δώρα, (όπως μούχλα) η υπάρχουσα Χάρις δεν επιτρέπει σε καμία περίπτωση να καταστούν βλαβερά για την υγεία των ανθρώπων, γιατί, όπως μας πληροφορεί ο άγιος Συμεών ο Νέος θεολόγος, αποτελούν ήδη πραγματικότητα και παρουσία της Βασιλείας του Θεού[2] (Πρβλ. τα λόγια του Κυρίου "κᾶν θανάσιμον τι πίωσιν οὐ μη αὐτούς βλάψει" [...].[3]

Με το ίδιο πνεύμα διατυπώνει και ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας: «Τί δὴ οὖν ἄρα Χριστὸς ἐπαγγέλλεται; φθαρτὸν μὲν οὐδὲν, εὐλογίαν δὲ μᾶλλον τὴν ἐν μεταλήψει τῆς ἁγίας σαρκός τε καὶ αἵματος, ὁλοκλήρως εἰς ἀφθαρσίαν ἀνακομιζούσης τὸν ἄνθρωπον, ὡς οὐδενὸς ἐπιδεῖσθαι τῶν ὅσα τὸν τῆς σαρκὸς ἀπελαύνει θάνατον, τροφῆς δὲ δηλονότι φημὶ καὶ ποτοῦ.».[4]

Έτσι λοιπόν, πρόκειται για θέμα πίστεως κατ' εξοχήν και όχι ιατρικό, διότι στο όλο μυστήριο της Εκκλησίας επενεργούν πνευματικές δυνάμεις, οι οποίες βρίσκονται πέρα από κάθε πεδίο έρευνας και δυνατότητας της επιστήμης.

Είναι αδιανόητο ο Παντοδύναμος Θεός, ο οποίος είναι αγάπη και από αγάπη σταυρώθηκε, να επέτρεπε ποτέ να μεταδοθεί στον πιστό μια οποιαδήποτε αρρώστια με το ίδιο Του το Σώμα και το Αίμα, όταν με Αυτά τον αγιάζει στην ψυχή και στο σώμα. Άλλωστε όλα τα ιερά σκεύη της Θείας Λατρείας πυρούνται και καθαίρονται από το πύρ της Θεότητος και κατά συνέπεια δεν αποτελούν κίνδυνο.

Οι ειδικοί επιστήμονες, ευτυχώς όχι όλοι, δεν είναι ικανοί να μας δώσουν ούτε έναν κόκκο γνώσεως του ζώντος αληθινού Θεού. Παρομοίως και η επιστημονική κριτική δεν είναι σε θέση να καταστρέψει ούτε το ελάχιστο από την πραγματικότητα και την αλήθεια Του*. Ο Θεός ο ζων και ο αληθινός είναι απείρως υπεράνω και πέραν όλων αυτών[5]. "Παραμένει αμετάβλητος στην πληρότητά Του αλλά εκδηλώνεται με μια άπειρη ποικιλία ενεργειών αγάπης. Ο Θεός ως πρόσωπο μπορεί να επικοινωνεί μαζί μας δια μέσου των ενεργειών Του, στο μέτρο που είμαστε ικανοί να τον εννοούμε και να τον κατέχουμε"[6].*

Όσο και αν είναι «τέλειες» και με κάθε λεπτομέρεια οι επιστημονικές η οι φιλοσοφικές περιγραφές δεν μπορούν, και ποτέ δεν θα καταφέρουν να φθάσουν στο βάθος να συλλάβουν, γνωρίσουν, και να εξηγήσουν την μοναδική πραγματικότητα του μυστηρίου του Θεού. Αν όμως δεχθούν την αποκάλυψη του μυστηρίου του Θεού θα καταφέρουν να γευθούν και να γνωρίσουν κάτι από το μυστήριο της υπάρξεώς τους.

Μετά από τα παραπάνω να μου επιτρέψετε να προσεγγίσω και να επεκτείνω, χωρίς να έχω καμιά πρόθεση και διάθεση να θίξω η να κρίνω πρόσωπα, αλλά

αισθανόμενος την διακονία μου στην Εκκλησία ως καρπό μιας σταυροαναστάσιμης ελευθερίας υπέρ των άλλων.

" Το να μιλούμε λοιπόν και εμείς η να ενεργούμε με την σάρκα μας, η έστω με τις φυσικές μας ικανότητες, τότε τα πάντα καταντούν μάταια η νεκρά. Αποτελεί μέγιστο αμάρτημα της Εκκλησίας, το να τρέφει με την Ιερωσύνη και την Θεολογία της τους ανθρώπους με ξυλοκέρατα και όχι με Άρτο, ήτοι με ζωή"[7].

Είναι λυπηρό, το γεγονός ότι με τα νέα αλλοτριωμένα κοινωνικά μοντέλα που δημιουργούνται εδώ και χρόνια έχοντας την απαίτηση να υποτάσσουν τα μυστήρια του Θεού στα ανθρώπινα γεγονότα, χωρίς τα ανθρώπινα γεγονότα να αναφέρονται στο Θεό με αποτέλεσμα ακόμα και μέσα από κάποιους λίγους ελάχιστους ανθρώπους της Εκκλησίας να παρουσιάζονται ιδέες, απόψεις, εμπνεύσεις, άχρηστες απλοποιήσεις, μεταρρυθμίσεις και προτάσεις αλλαγής, επιτασσόμενοι στο πνεύμα της εποχής (ελπίζω παροδικής) μιας εποχής γενικότερου αλλά και ειδικότερου ανα-προσανα-τολισμού σε ποταπές και ασήμαντες απαιτήσεις, αλλαγές η εξελίξεις.

Γιατί τόση προθυμία και βιασύνη;

Δικαιολογίες και προφάσεις του τύπου: Για να είναι ασφαλείς οι πιστοί από κάθε κίνδυνο και περιπέτεια, για να νιώθουν προστασία κλπ. είναι αστείες, καθώς κάθε προσπάθεια για εκκλησιολογική, μυστηριακή, και εσχατολογική μείωση της Θ. Λατρείας με την προβολή ατομικών επιθυμιών μόνο και μόνο για την ικανοποίηση των περιστασιακών και ψυχολογικών συναισθηματικών αναγκών, αποτελούν θεατρινισμό και ψυχο-συναισθη--ματική αποδιοργάνωση που οδηγεί σε άλλα συμπτώματα. Οι ποιμένες και οι πιστοί που δεν φοβούνται ότι ο Χριστός θα τους μολύνει με τα ιερά σκεύη που μεταδίδονται το Άχραντο Σώμα και το Τίμιο Αίμα του Κυρίου λαχταρούν και απαιτούν να πορεύονται ελεύθεροι " εν τω ενί Χριστώ σύν πάσι τοις Αγίοις" [8]. Χωρίς να αναλίσκονται στο να μαθαίνουν, αλλά στο να πάσχουν τα Θεία[9].

Εδώ ενεργεί το μυστήριο της πίστεως, αυτό που η Εκκλησία πρώτη διαμόρφωσε " εν τη Ευχαριστία και δια της Ευχαριστίας ως κανόνα της ζωής και των έργων της[10].

Επομένως, όλα τα έργα μας σε τούτη την ζωή χωρίς την αληθινή Ζωή καταντούν ατελή, μάταια και ψεύτικα, άγνωστα και άκαρπα, καταδικασμένα να παρακμάζουν και να σαπίζουν, να περιφρονούνται και να αμφισβητούνται, κυρίως από εκείνους που ουδέποτε λαχτάρησαν την αληθινή Ζωή.

Χρειάζεται προσοχή να μην αιχμαλωτισθούμε στην γοητεία αυτού του κόσμου και παγιδέψουμε ταυτόχρονα την κλήση του Θεού, και να αποφαινόμαστε γι' αυτή με τόση ευκολία.

Προκαλεί μεγάλη θλίψη, όταν κάθε είδους παρατεινόμενη παραποίηση του μυστηρίου της Εκκλησίας οδηγεί στο επαχθές και απεχθές έγκλημα, να καθίσταται αγνώριστη στο Χριστό και άγνωστη στους ανθρώπους. Και πότε μπορεί να συμβεί αυτό;

Όταν στηρίζεται στον εαυτό της και όχι στο Θεό η διαφορετικά, όταν η αλήθεια της εκφυλίζεται σε μια αδιάκριτη φλυαρία, πολεμική και εχθρότητα.

"Εκείνο που συνεχώς ελαττώνεται είναι η Λειτουργία της Ευχαριστίας, το μυστήριο της Εκκλησίας, που τρέφει τον άνθρωπο με ζωή και αυτό είναι το νόημα, που δεν αναζητούμε στα πράγματα αλλά στην πίστη[11]", " ως την εν ημίν ζωή του Χριστού του αγαπήσαντος μας μέχρι θανάτου" [12].

Από αυτή την αγάπη Εκείνος προσφέρει τον κόσμο στο Θεό και ο κόσμος γίνεται Ευχαριστία – Σώμα Χριστού[13]. Εκεί, ακριβώς, ο κτιστός κόσμος, τα υλικά στοιχεία της φύσης, το νερό, το σιτάρι, το κρασί, το ξύλο, η πέτρα, το χώμα, το χρώμα, το μέταλλο, τα άμφια και τα ιερά σκεύη..... γίνονται Ναός και Εικόνα, και το κυριότερο θαυμαστό και ανείπωτο, Σώμα και Αίμα Χριστού, ώστε καθένα από τα παραπάνω μέρη της δημιουργίας να συνεισφέρει στην Ευχαριστία του Θεού για την όλη Οικονομία του, να συμμετέχει στην χαρά, που αυτή έφερε στον κόσμο. Είναι το δώρο της αθάνατης ζωής, η πηγή ζωής του σύμπαντος κόσμου, το οποίον επαναλαμβάνουμε πάλιν και πολλάκις δεν υπόκειται στην μηχανιστική βία κάποιων τυφλών νόμων, επιστημονικών ιατρικών υποδείξεων, η μυστικών δυνάμεων.

Γι' αυτούς και άλλους πολλούς λόγους λέμε: Αποτελεί βλασφημία κάθε ιδέα απαξίωσης αυτού του σύμπαντος που σημαίνει εναντίωση και σύμπτωμα τρομακτικό της δικής μας αμαρτίας, του δικού μας μίσους και του χωρισμού μας από τον Θεό στην πραγματικότητα, την εγκατάλειψη της οδού του Σταυρού – οδού ασκήσεως[14].

Να υπενθυμίσουμε τους λόγους του αγίου Νικολάου Καβάσιλα: "Διά δέ των μυστηρίων (της Ευχαριστίας) η Εκκλησία σημαίνεται, σώμα ούσα Χριστού και μέλη εκ μέρους..... Σημαίνεται δέ η Εκκλησία εν τοις μυστηρίοις ούχ ως έν συμβόλοις αλλ' ως εν καρδία μέλη, και ως ρίζη του φυτού κλάδοι, και καθάπερ έφη ο Κύριος ως εν αμπέλω κλήματα. Ού γαρ ονόματος ενταύθα κοινωνία μόνον ή αναλογία ομοιότης, αλλά πράγματος ταυτότης"[15]. Αυτή η αλήθεια γέννησε τη λειτουργική θεολογία, στην οποία οφείλουμε να επανερχόμαστε συνεχώς προκειμένου να απελευθερωθούμε από τη θεολογία των εννοιών και ορισμών, μια θεολογία ορθολογισμού και παγερότητας[16].

Δεν νομίζω να διαφωνεί κανείς ότι βρισκόμαστε σε καιρούς καλπάζουσας "ανόδου της ασημαντότητας"[17] και απαξιώσεως της "μεγαλοφυούς αγιότητος"[18],και καλούμαστε όλοι μας, να αξιωθούμε να γίνουμε μέσα από την μετοχή μας στην λειτουργική παράδοση εκφραστές μιας αγιαστικής προσωπικής παρουσίας, της οποίας η απώλεια στις μέρες μας δημιουργεί πραγματική κρίση, κόλαση και απελπισία στη συνείδηση και τη ζωή μας.

Όσο συνεχίζεται αυτή η ενορχηστρωμένη κακοποίηση του μυστηρίου της ζωής δεν θα πάψουμε να διακηρύττουμε, ότι δεν είναι τίποτα άλλο από την μετάληψη της αδιάκοπης αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο που μεταμορφώνει και αγιάζει τους πάντες και τα πάντα. Ότι έξω, πέρα και πάνω από κάθε συμβολισμό είναι ο πλούτος της αποκάλυψης του ζώντος Θεού, ο τρόπος να είμαστε, να υπάρχουμε και να κινούμαστε, να ενεργούμε και να μιλούμε, να πράττουμε ως αληθινοί Χριστιανοί, χαρισματικά μέλη της Εκκλησίας».

[1] Δ.Γ. Κουτρουμπή., *Η Χάρις της Θεολογίας*, εκδ. Δόμος, Αθήνα 2018, σ. 178.

[2] Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, Ηθικός Α΄, SC122, 202, 99 –204, 119.

[3] Μαρκ., 16,18.

[4]Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον*, Βιβλίο Γ΄, κεφαλή Στ', P. E. Pusey A. M., *Cyrilli Archiepiscopi Alexandriniin D. Joannis Evangelium*, Vol. 1 *Oxonii e typographeo clarendoniano*1872, σ. 475.

[5] Δ.Γ. Κουτρουμπή., *Η Χάρις της Θεολογίας*, εκδ. Δόμος, Αθήνα 2018, σ. 177.

[6] Δ. Στανιλοάε., *Ο Θεός είναι αγάπη*, εκδ. Π. Πουρναρά, σσ. 21,27.

[7] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Αίμα και Δάκρυα,* εκδ. Τήνος, Αθήνα 2006, σελ. 26.

[8] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Μετάληψις πυρός, Λειτουργία και Ευχαριστία της Εκκλησίας,* εκδ. Εν Πλώ, Αθήνα 2009, σελ. 15.

[9] Βλ. Φιλοκαλία., τ. Β', εκδ. Αστήρ. Αθήνα 1958, σελ. 171.

[10] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Αίμα και Δάκρυα,* εκδ. Τήνος, Αθήνα 2006, σελ. 45.

[11] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Αίμα και Δάκρυα,* εκδ. Τήνος, Αθήνα 2006, σελ. 76

[12] Γαλ. Β΄, 20.

[13] Βλ. Ειρηναίου., Έλεγχος Ψευδωνύμου γνώσεως (αποσπάσματα), ΒΕΠΕΣ, τ. 5, σελ. 160.

[14] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Μετάληψις πυρός, Λειτουργία και Ευχαριστία της Εκκλησίας,* εκδ. Εν Πλώ, Αθήνα 2009, σελ. 54.

[15] *Είς την θείαν λειτουργίαν,* Φιλοκαλία Νηπτικών και Ασκητικών, τ. 22, σελ. 190.

[16] Πρεσβ., Μιχαήλ Καρδαμάκη., *Μετάληψις πυρός, Λειτουργία και Ευχαριστία της Εκκλησίας,* εκδ. Εν Πλώ, Αθήνα 2009, σελ. 59.

[17] Βλ. σχετική βιβλιογραφία, Κορνήλιος Καστοριάδης, η άνοδος της ασημαντότητας, Ύψιλον/Βιβλία 2000.

[18] Μάξιμος ο Ομολογητής, Φιλοκαλία, τ. Β΄, σελ. 180.